

plemena

Fellský pony

Vlevo fellská a vpravo fríská klišná.

Anglie se stala ostrovem asi před 15 000 lety, kdy poslední pevninský most, který ji spojoval s Evropou, zalilo moře. V době ledové ji zčásti zakrýval ledovec a zbytek byla tundra. Po roztátí ledovce se britské ostrovy na dlouhou dobu uzavřely. Koně, kteří zde zůstali, se samostatně vyvíjeli a přizpůsobili se různým podmínkám ostrovů.

3000 let starý mixér

Až v posledním tisíciletí před naším letopočtem začali k ostrovům připlouvat lidé a postupně je osídlovali. S sebou si přivezli dobytek a také pracovní a jezdecké koně. Je zajímavé sledovat, jak na vývoj různých plemen pony měli vliv Féničané, Skandinávci, Keltové a jiné národy podle toho, v jaké části ostrovů se postupně usazovali.

Daleský, skotský horský pony, galloway a fellský pony se vyvíjeli společně na obou stranách Pennin, pohoří, které kromě skal vyplňují vřesoviště a blata. Tato plemena nejdříve ovlivnili koně skandinávských nájezdníků. Při vojenských výpravách Římanů sloužili v římských pomocných jízdních kohortách frískí koně a ti pak po odchodu Římanů zůstali v Británii. A za našeho letopočtu se z pevniny na ostrovy rozšířili berberští a arabští koně.

Všechny tyto importy se mísily s místními poníky. Příroda, lidé a různé vlivy klimatu vytvořily na tak malém kousku země, jako jsou britské ostrovy, spoustu rázů poníků a každý z nich měl své typické znaky a vlastnosti. Postupem času se až do dnešních dob

dochovalo devět druhů pony, kteří jsou označováni jako původní britská horská a vřesovištní plemena. Jedním z nich je i fellský pony. Jméno fell dostal podle místního výrazu pro skrovné penninské pohoří.

Skotský předek

Když se podíváte na fella, tak si řeknete, že ten frís nějak málo vyrostl. I když chovatelé ve Skotsku slyší neradi, že fell vypadá jako frís, vliv fríského koně fell rozhodně nezapře. Ale v jeho žilách koluje ještě jiná krev, a to divoká krev gallowaye, ponyho, kterého při svých výpravách používali obávaní skotští nájezdníci a v pozdějších dobách obchodníci s dobytkem při přechodech hor se svými stády na trhy v Anglii.

Galloway měřil v kohoutku kolem 140 cm a vynikal velkou rychlostí pod sedlem i v zápřeži a neuvěřitelnou skromností. Je to k nevíře, že právě tento pony stál u zrodu anglického plnokrevníka. Klisny tohoto plemene byly v původním kmenovém stádu, které se pro vznik tehdejších „závodních koní“ křížilo s vybranými orientálními hřebci. Škoda, že galloway v 19. století vymizel

a postupně splynul s ostatními plemeny koní v Anglii. Jeho znaky jsou na fellském pony dosud viditelné a ten je proto označován jako jeho moderní nástupce.

K neznámějším hřebcům, kteří se podepsali na vývoji fella, byl hřebec Lingcropper, což byl patrně také galloway. Našli ho po jedné z bitev během Jakobitského povstání, ještě byl osedlaný a pásl se ve vřesu - odtud jeho jméno.

Fellský pony jak má být

Standard plemene říká, že fell má být „pevný jako skála“. Celkový dojem je houževnatá síla, ušlechtilost a živost. Hlava je malá, ušlechtilá s typicky širokým čelem, které se zužuje směrem k velkým, otevřeným nozdřám, uši jsou malé, úhledné. Vystouplé a jasné oči prozrazují živou a zároveň vyrovnanou povahu a inteligenci, žuchvy nesmí být hrubé. Zvláštní pozornost se věnuje utváření plece, musí být šikmo položená a umožňovat energický a prostorný krok. Trup je hluboký s klenutými žebry, bedra jsou dobře vázaná, zad a bérce mohutně osvaleny. Dobré, ploché holeně

Malý frís

nesmí mít obvod menší než 20 cm, hlezna jsou ohebná a silná a umožňují mohutný odraz zadních nohou. Kopyta jsou z tvrdé namodralé rohoviny, kulatá. Typickým znakem fellů je bujná dlouhá hříva a ocas a hedvábné rousy. Barva těchto koní je převážně černá až tmavohnědá, vzácní jsou světlí hnědáci a bělouši s pigmentovanou kůží, nevyskytují se ryzáci ani strakoši. Bílé odznaky jsou povoleny na čele a na zadních končetinách maximálně po spěnký. Výška ponyho v kohoutku nesmí přesáhnout 142 cm.

Celosvětově je registrováno pouze kolem 6000 fellských pony, z toho většina v Anglii, kde je vedena hlavní plemenná kniha. Menší plemenné knihy jsou pouze v Holandsku a Německu. Každoročně je zapisováno přibližně 500 hříbat. Patronkou chovu je sama britská královna, která na fellském pony i ráda jezdí. Královský chov prezentuje na závodech například vévoda Duke z Edinburgu a princ Philip s nádherným černým čtyřspřežím.

Dlouhověký s výborným klusem

Domov fella jsou severní svahy Pennin a blata kolem Westmorelandu a Cumberlandu na severu Anglie. Povrch země je zde velmi členitý a špatně schůdný. Proto se fell

Učentlivý, i tak trochu lump

Zajímavá je jeho povaha. Na první pohled je to klidný a vyrovnaný pony - takový plyšák pro děti. Ale on je také neobyčejně inteligentní a zvědavý. Tyto vlastnosti vyplynuly z prostředí, ve kterém se fell vyvíjel. Jezdec se plně spoléhal na svého koně, pony naopak 100% důvěřoval svému jezdcovi. Tato povaha je určitě dar, ale v nezkušených rukách je někdy na přítěž - hlavně u mladých koní ve výcviku. Mají chuť učit se něco nového, rychle si vše pamatují a zvládají - tato chuť však láká k již zmíněnému přetěžování mladých koní. Nebo se při jednotlivém tréninku bez nových impulsů začnou nudit a pak si vymýšlí různé malé zlomyslnosti a lumpárny.

Avšak v pozdějším věku, pokud dostane ten správný výcvik, je fell spolehlivý jezdecký a tažný pony s příjemným temperametem a chutí do práce. Hřebce není nutno kastrovat, pokud je dobře vychován, je snadno ovladatelný i ženou. Fell oceňuje dobré zacházení, naopak po zlém s ním nesvedete nic.

Pony celé rodiny

S tímto ponyem se rozhodně nebudete nudit. Není totiž nic, co fellský pony nedo-

Fell má dlouhou, hedvábně jemnou hřívu a rousy.

ho zvládne zkušené dítě, na které je fell velice milý a opatrný. Zastane práci na farmě, svezete se na něm skvěle na vyjížďce přírodou. Není to špičkový specialista pro určitou disciplínu, ale zvládne menší parkur a základní drezuru, můžete s ním zkusit lehčí military, kratší distanční dostihy, výborný je v soutěžích spřežení. Po důkladné koupeli a rozčesání se ze špinavého a štrapatého poníka přivedeného z pastviny stane atraktivní účastník výstav a přehlídek.

Bílý šampion

V České republice se s fellskými pony setkáte od roku 2003. Dovezli je manželé Jašurkovi, kteří jsou momentálně s 15 poníky největšími chovateli ve střední a východní Evropě. Celkem je nyní v Česku asi 20 fellů, z toho 3 licentovaní hřebci a 10 chovných klisen. Většímu rozšíření fellských pony u nás, ale i v okolních zemích jako je Slovensko, Polsko >>

se skotskou krví

používal více jako soumar a jezdecký kůň než v záprěži. Dnes se využívá oběma způsoby. Jeho výborný klus se popisuje jako rázný a přesný. Fell se v klusu pohybuje s vysokou akcí předních i zadních nohou a zároveň nepostrádá prostornost chodu. Je zároveň velmi rychlý i vytrvalý. Křížením s jinými plemeny dává velice dobré sportovní koně. Stal se také výchozím plemenem pro šlechtění hackney ponyho.

Fell je vysloveně dlouhověký, dospívá až v sedmi letech. S intenzivnějším sedlovým a záprahovým výcvikem se doporučuje začít až po třetím roce života koně, ještě lepší je počkat až do čtyř let. Do sedmi let je dobré ve výcviku pracovat pozvolna a tréninkovou zátěž zvyšovat v souladu s vhodným věkem a kondicí koně. Rozhodně se nevyplácí spěchat s těžkou prací jak pod sedlem, tak v záprěži. Vyhněte se tak pozdějším problémům s klouby, které vznikají z přetěžování v mladém věku koně. Klisny se nedoporučuje připouštět před třetím rokem života. Pokud nespěcháte, pak není výjimkou vidět s chutí pracovat dvacetileté i starší koně a stejně staré klisny rodí bez problémů hříbata.

káže, od přibližování dřeva až po hipoterapii. Je to ideální rodinný koník schopný splnit přání i sny všech členů rodiny. Je dost silný, aby unesl dospělého a stal se pro něj všestranným ponyem, a ještě dost malý, že

Fell má dlouhou, hedvábně jemnou hřívu a rousy.

na cestách

a Maďarsko, zatím brání vyšší náklady na jejich pořízení. V loňském roce tak bohužel čtyři ze šesti nabízených klisen z českého chovu skončili v rukou dánských a německých chovatelů, kteří již kvality pony z chovu manželů Jašurkových dobře znají.

Je potěšitelné, že český chov je založen na velmi kvalitních jedincích, kteří vzbuzují obdiv na výstavách u nás i v zahraničí. Bílý charismatický hřebec Lunesdale Mountain Mist patří dokonce mezi světovou špičku. Vyniká hlavně skvělým exteriérem a bezvadnou mechanikou pohybu. Má citlivý a inteligentní charakter a je absolutně všestranný pod sedlem i v zápřeži, učenlivý a ochotný k práci.

Jak chovat felly u nás

Poníci jsou to zcela nenároční, zvyklí na celoroční pobyt venku, ale v našich podmínkách je však na rozdíl od Anglie nutný na zimu přístřešek a dokrmování senem. Jádro se dodává pouze minimálně. Na pastvě jsou poníci v tak výborné kondici, že kromě minerálů a přístupu k vodě není třeba nic dalšího. Kování je nutné jen při intenzivním ježdění, postroje jsou vhodné ve velikosti „cob“ - někdy i větší, sedla se používají buď bezkostrová nebo s co nejširší kostrou.

Chov je také velmi jednoduchý. Hřebci většinou připouští klisny přímo ve stádě a rozhodně neublíží hříbatům. Právě naopak,

Plemenný hřebec Shawfell Saturn.

malé hříbě u klisny je pro ně známkou, že bude brzo v říji.

Zabřezávání je téměř stoprocentní, porody rychlé a bezproblémové. Hříbata se rodí silná a životaschopná a za pár minut jsou na nohou. Jediným problémem je, jako u všech málopočetných plemen, riziko příbuzenské plemenitby.

Zaujal vás felleský pony? Tak přijďte v září do Pardubic, kde v rámci výstavy „Koně v akci“ proběhne šampionát všech britských plemen a felleský pony rozhodně chybět nebude.

Věra Marková
Foto autorka

Trpělivá máma.

Od prvních dnů života jsou hříbátka velmi vitální jako tento třídní hříbeček.